

Slätta Damm

Lokalt utvecklingsprogram 2020-2021

VAD ÄR DETTA?

Det här är en del av Lundbys lokala utvecklingsprogram, fastställt av stadsdelsnämnden som ett komplement till Göteborgs Stads budget och den politiska styrningen av stadsdelens utveckling med fokus på stadsutveckling och fysisk miljö.

LOKAL KUNSKAP Programmet ska i sin helhet bestå av åtta delar, ett för varje primärområde, och ett sammanfattande för hela Lundby. Utvecklingsprogrammet utgår ifrån Lundbys lokala kunskap, vilken uppdateras kontinuerligt för att kunna användas proaktivt i stadsdelens snabba och omvälvande förändring.

SYFTE Programmet har tagits fram i syfte att förmedla konkreta åtgärdsförslag till planerande nämnder och förvaltningar för att tydligt visa stadsdelsnämndens prioriteringar utifrån sitt reglemente om att delta i samhällsplaneringen. Genomförande av programmets åtgärdsförslag är inte möjligt utan samverkan - tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i - välkommen att ta del av våra verktyg och åtgärdsförslag!

Lokalt utvecklingsprogram Slätta Damm

Behov och inriktningar för stadsutveckling i Lundby 2020

Första versionen antaget av stadsdelsnämnden 2017-05-30 (Diarienummer N139-0226/16).
Revidering och aktualisering antaget av stadsdelsnämnden 2020-11-25.
Diarienummer N139-0889/20.

TEXTER OCH ILLUSTRATIONER Isabella Anderson, utvecklingsledare stadsutveckling, Joanna Fehler, utvecklingsledare stadsutveckling, Karolina Österblom, utvecklingsledare folkhälsa/mänskliga rättigheter, Frida Åberg, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Beatrice Klein, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Lovisa Grahn, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Sara Thornadtsson Chavarria, tidigare utvecklingsledare mänskliga rättigheter, Linn Ryding, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Anna Cesarini, tidigare praktikant.

FOTOGRAFIER Frida Åberg, Anna Cesarini, Linn Ryding eller Lovisa Grahn om inget annat anges.
KOMMUNIKATIONSSTÖD Robert Söderqvist, Caroline Johansson Sjöwall och Madelene Szabó

Innehåll

Lundby är möjligheternas stadsdel!	4
Från lokal kunskap till åtgärdsförslag	6
Utgångspunkter - visioner och underlag	8
Det här kännetecknar Slätta Damm	10
Lundbyborna om Slätta Damm	12
Behovsanalys	14
Fyra verktyg för en sammanhållen stadsdel	16
Åtgärdsförslag	20

Lundby är möjligheternas stadsdel

Lundby är en av de stadsdelar i Göteborg och Sverige som växer snabbast. Här planeras och byggs stora delar av Älvstaden, som är Nordens största stadsutvecklingsprojekt. Här väljer flera företag att etablera sig eller utveckla sin verksamhet, exempelvis Volvo lastvagnar som ska bygga ut sitt huvudkontor med förväntad fördubbling av arbetsplatserna. Här planeras också den nya spårvagnslinje som ska koppla ihop Lindholmen och Frihamnen till övriga staden. Lundby är kort sagt en stadsdel i förändring, vilket innebär stora möjligheter men också stora utmaningar. Allt nytt som planeras ska ta plats i en befintlig miljö där många olika människor bor, vistas och verkar. Lundby är en stadsdel med många kvaliteter och uppskattade platser, exempelvis Hisingsparken, Ramberget och närheten till älven. Hur skapar vi en sammanhållen stadsdel där alla har möjlighet att utvecklas? Ett Lundby där alla människor känner trygghet att leva, bo och röra sig fritt?

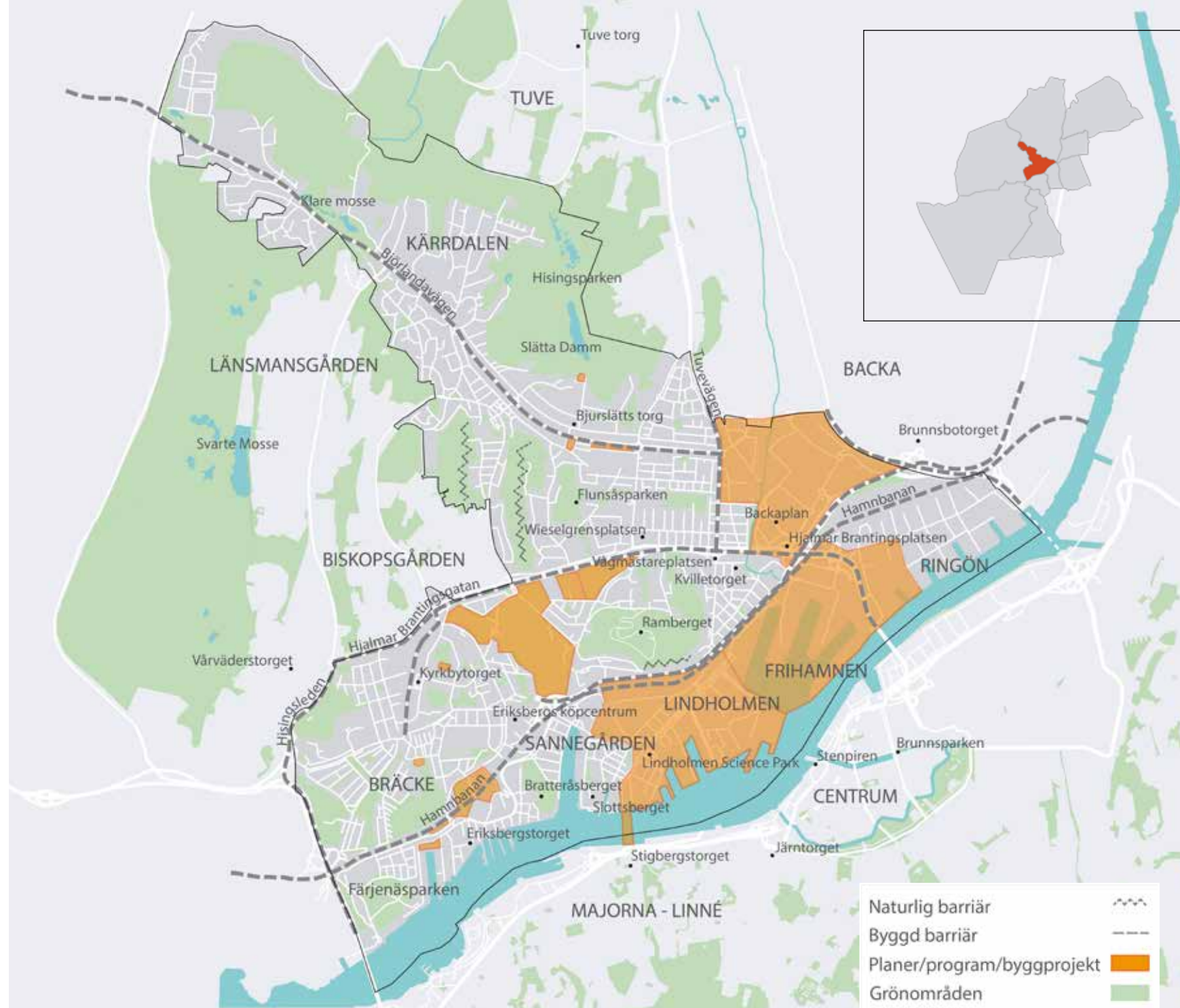
”

För att säkerställa att de högt uppsatta visionerna nås behöver vi också på ett effektivt sätt fånga upp medborgarnas åsikter, upplevelser och vilja kring den stad, stadsdel och det kvarter som de lever i.”

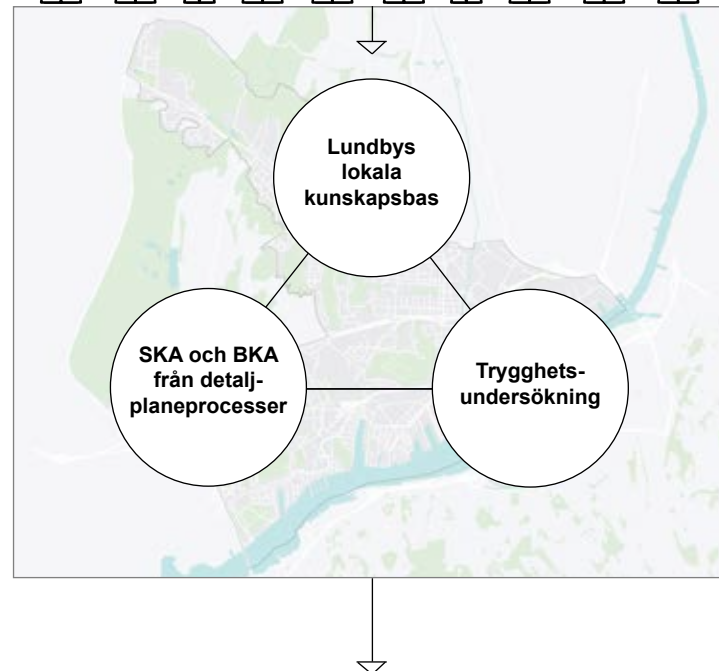
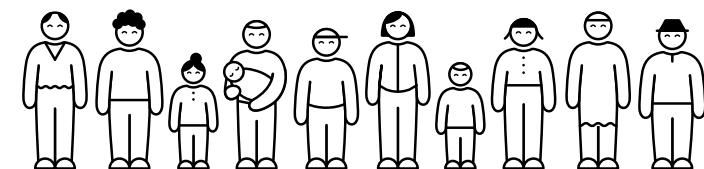
Nya bostadsområden börjar redan ta form och visionen om en hållbar stad, öppen för världen, ett jämlikt Lundby och en sammanhållen stadsdel möter en faktisk verklighet. För att det som planeras till slut ska bli goda livsmiljöer för Lundbyborna finns i Lundbys lokala utvecklingsprogram fyra verktyg att använda: säkerställa vardagslivets funktioner, minska barriäreffekter, stärka och utveckla stråk samt väva samman gammalt och nytt (se s. 16-19). För att säkerställa att de högt uppsatta visionerna nås behöver vi också på ett effektivt sätt fånga upp medborgarnas åsikter, upplevelser och vilja kring den stad, stadsdel och det kvarter som de lever i. Därför har stadsdelsförvaltningen utvecklat och digitaliserat sin lokala kunskapsbas och arbetar ständigt med att samla in och analysera resultatet utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Den lokala kunskapsbasen innebär att den lokala förankringen och delaktigheten inom stadsutveckling ökar, samt ett tydligare helastaden-perspektiv med medborgares lokala kunskap som grund.

Tillsammans bygger vi staden!

Rickard Vidlund
Stadsdelsdirektör Lundby

Befolkningen i Lundby

Behovsanalys

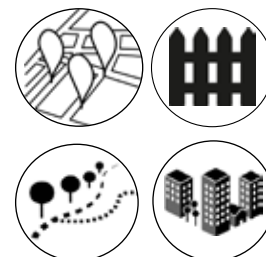
Behovsanalys	Trygghet och säkerhet	Utbildning	Städskola	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum
Trygghet och säkerhet	Trygghet och säkerhet	Trygghet och säkerhet	Trygghet och säkerhet	Trygghet och säkerhet	Trygghet och säkerhet
Utbildning	Utbildning	Utbildning	Utbildning	Utbildning	Utbildning
Städskola	Städskola	Städskola	Städskola	Städskola	Städskola
Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum
Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum	Upplysningscentrum

+

Styrdokument

4 verktyg

Från lokal kunskap till åtgärdsförslag

LOKAL KUNSKAP I BEHOVSANALYS Lundbys lokala kunskapsbas (LKB) är kartbaserad och uppdateras kontinuerligt. Informationen i LKB är sorterad efter kategorierna i modellen för social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA): Identitet, Sammanhållen stad, Samspel, Vardagsliv, samt Hälsa och säkerhet. Den lokala kunskapsbasen har tre grunder: **1) dialog med invånare och medarbetare, 2) statistik och 3) data från andra förvaltningar.** Behovsanalyserna i Lundbys lokala utvecklingsprogram utgår från material ur LKB, genomförda trygghetsundersökningar samt material ur pågående SKA och BKA processer. Denna samlade lokala kunskap har sedan analyserats med hjälp av stadens SKA/BKA-matris med olika sociala aspekter och skalnivåer. I analysen har materialet omarbetats och tolkats som utvecklingsbehov. Behoven står kvar i matrisen för att direkt kunna användas som grund i nya SKA/BKA-analyser i planarbeten i Slätta damm.

FYRA VERKTYG Gällande styrdokument som råder över stadsutvecklingen i Lundby har dessa brutits ner till fyra verktyg i syfte att tydliggöra det som är särskilt viktigt för Lundby: *Säkerställa vardagslivets funktioner, Minska barriäreffekter, Stärka och utveckla stråk och Väva samman gammalt och nytt.* Verktygen beskrivs i text på s. 16-19 och har getts varsin grafisk symbol för att kunna användas på karta.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG Det sista steget i kedjan är att utifrån innehållet i behovsanalysen och med hjälp av de fyra verktygen ge förslag på åtgärder som kan föra Slätta damm i önskad riktning. Åtgärdsförslagen är utplacerade på karta och indelade i *NU*, *SNART* och *SEN*. Merparten av åtgärdsförslagen är möjliga att genomföra inom redan pågående projekt. Vissa åtgärdsförslag återkommer i flera primärömråden eftersom stråk och barriärer ofta sträcker sig över större områden.

Utgångspunkter - visioner och underlag

Jämlikhetsrapporten 2017

Jämlikhetsrapporten 2017 följer upp rapporten "Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg" från 2014. Rapporten är ett led i Göteborgs stads långsiktiga satsning för att minska ojämlika skillnader i livsvillkor i staden. Rapporten konstaterar att alla vinner på en mer jämlik stad, men att höginkomsttagare, oavsett kön, bakgrund och sexualitet, har bättre hälsa jämfört med de som har låga inkomster.

Arbete för att minska skillnaderna görs nu i fem fokusområden:

1. Ge varje barn en god start i livet (0-6 år)
2. Ge varje barn fortsatt goda förutsättningar genom skolorn (6-18 år)
3. Skapa förutsättningar för arbete
4. Skapa hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer
5. Skapa strukturer och stabilitet för jämlikhetsarbetet

2014 gjordes två sammanställningar med fokus på Lundby, en för hela befolkningen och en specifikt för personer över 65 år. Av Lundbys tre mellanområden, Norra Älvstranden, Centrala Lundby och Kärrdalen/Slättadamm, är det i flest avseenden Centrala Lundby som sticker ut negativt gällande livsvillkor och hälsa.

Översiktsplanen och tre strategiska dokument

Göteborgs översiktsplan (ÖP) från 2010 sätter givetvis ramarna för utvecklingen. ÖP har konkretiserats i Utbyggnadsplaneringen (UP), Trafikstrategin (TS) och Grönstrategin (GS).

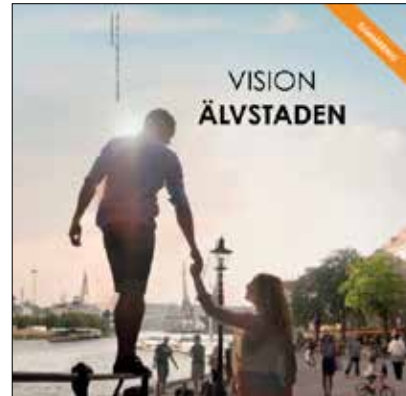
UP anger tre strategier:

- Dra nytta av det som finns
- Utveckla tyngdpunkter
- Kraftsamla där det gör skillnad

Hela Lundby ligger inom mellanstaden där förtätning ska ske, och kraftsamlingsområden med bäring på Lundby är: Utvidgad innerstad/ Älvstaden, Wieselgrensplatsen – Biskopsgården och Eriksberg.

TS har tre områden: resor, stadsrum och gods-transporter, och Lundby berörs av samtliga, till exempel genom Hjalmar Brantingsplatsen som ska stärkas som knutpunkt och genom tunga trafikleder som utgör barriärer.

Det GS anger för Lundby är bland annat att Hisingens gröna kulturlandskapskil i nordväst och Backa-Rödbokilen i norr ska kopplas ihop och förlängas in i staden samt att Kvillebäcken ska stärkas som grönblixt stråk. Färjenäsparken och Hisingsparken är viktiga större parker.

Vision Älvstaden

Vision Älvstaden är basen och riktningen för hur Göteborg ska utvecklas som en hållbar stad öppen för världen. Vision Älvstaden anger tre strategier:

Hela staden
Vi ska motverka segregationen och bygga samman staden över älven. Vi ska skapa en blandad stad med starka stråk och många levande mötesplatser. Vi ska samtidigt ge möjlighet för stadens invånare att vara delaktiga i hur Älvstaden används och utvecklas.

Möta vattnet
Vi ska skapa ett levande och attraktivt älvrum och klara klimatförändringarnas effekter. Det ska vara enkelt att leva hållbart här.

Stärka kärnan
Vi ska stärka kärnan för att stärka Göteborg och Västsverige som helhet. Vi ska utforma Älvstaden så att vi stimulerar utvecklingen mot en mer diversifierad och robust ekonomi.

Inom Lundby ligger Älvstadens delområden Backaplan, Lindholmen, Frihamnen och Ringön.

Göteborgs Stads budget 2020

Göteborg ska vara en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför.

Göteborg ska vara en jämlik stad där alla barn har rätt till en trygg och god uppväxt. Göteborg ska bidra till likvärdiga livschanser för alla och det kräver ett långsiktigt och uthålligt arbete för att minska skillnader i livsvillkor. Staden behöver byggas såväl fysiskt som socialt på ett sätt som möjliggör att fler kan vara delaktiga och känna sig inkluderade. Oavsett var man bor i Göteborg, ska den enskilde ha goda möjligheter att påverka sin vardag.

Göteborg ska vara en levande och välkomnande stad med bättre förutsättningar för kultur-, idrotts- och näringsliv - för så väl göteborgarna som de som besöker staden. Barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och staden ska erbjuda trygga och jämställda mötesplatser.

Ett växande Göteborg ska byggas tätt, hållbart och levande. Att ha makt över det egna boendet är viktigt för den enskildes livsmöjligheter. Staden ska arbeta för att skapa livfulla och trygga stadsdelar som möjliggör mångfald och utveckling. Göteborg ska vara en stad med framtidstro och en plats där inte minst unga vågar drömma om en bättre framtid.

Lokal kunskapsbas på karta

Lundbys lokala kunskapsbas är ett verktyg för stadsdelsförvaltningen att samla kunskap om hur Lundbyborna använder sin stadsdel. Det kan handla om vilka platser som är viktiga för att få vardagslivet att fungera, var människor träffas eller vilka platser som Lundbyborna tycker är fina. Med en bättre lokalkännedom kan vi ta tillvara på och utveckla det som är viktigt för de som bor, verkar och vistas i Lundby.

Under 2018 har Lundbys lokala kunskapsbas (LKB) blivit kartbaserad och strukturerats efter SKA och BKA kategorierna *Sammanhållen stad*, *Samspel*, *Vardagsliv*, *Identitet* samt *Hälsa och säkerhet*.

LKB består av tre huvudsakliga delar:

1. Statistik från Göteborgsbladet.
2. Kvalitativ data från dialoger med Lundbybor, medarbetare på SDF Lundby etc.
3. Data från andra förvaltningar inom staden.

På s. 12-13 ser du vad som kännetecknar Slätta damm utifrån LKB.

SKA och BKA

Till stöd för arbetet med social hållbarhet fysisk planering har Göteborgs stad tagit fram matriser för social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA). SKA och BKA används löpande som metod i planprocesser i bred samverkan för att förbättra beslutsunderlaget i olika planeringsskeden. Mer om matriserna för social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys hittar du på Göteborgs stads hemsida.

För LUP har en behovsanalys för varje primärområde gjorts utifrån SKA/BKA-strukturen. Denna kan användas som grund i kommande analyser i området. Underlaget för behovsanalysen är den lokala kunskapsbasen, material från pågående SKA/BKA-processer i planarbeten i området.

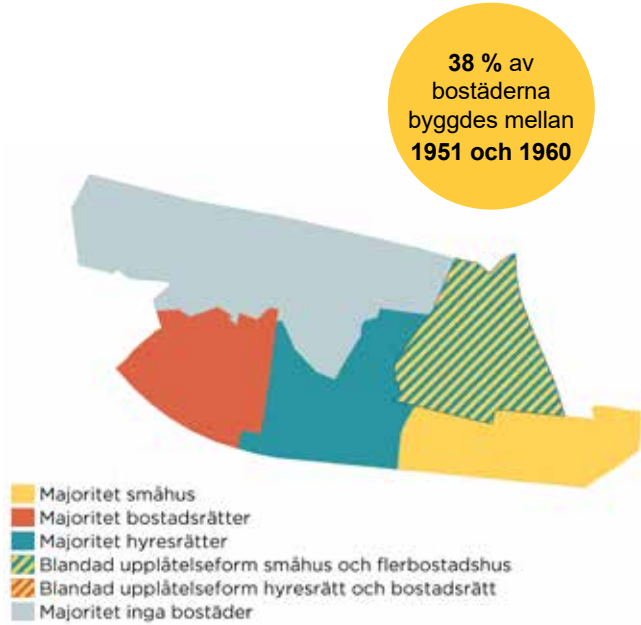
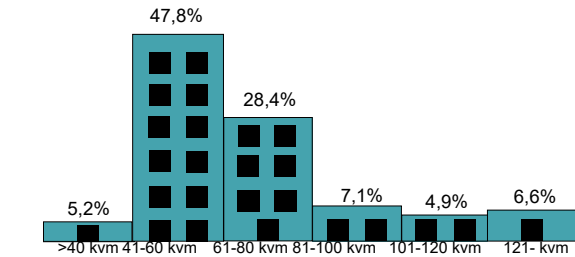
Slätta damms behovsanalys på sida 14-15 grundar sig på data från Lundbys lokala kunskapsbas samt SKA/BKA-analyser gjorda i program- och detaljplanearbeten i Slätta Damm. Observera dock att ett primärområde är en stor geografisk enhet och att analysen inte ska läsas som heltäckande. En prioritering bland behoven har därefter resulterat i åtgärdsförslagen på s. 20-21.

Det här kännetecknar Slätta Damm

Informationen på detta uppslag är en sammanställning av kunskap från Lundbys lokala kunskapsbas (LKB), statistik om bostadsbeståndet och socioekonomi hämtad från goteborg.se/statistik samt data om hälsa från Hälsa på lika villkor 2016-2018. Syftet är att beskriva det sociala livet och livsvillkoren i Kärrdalen.

Bostadsbeståndet

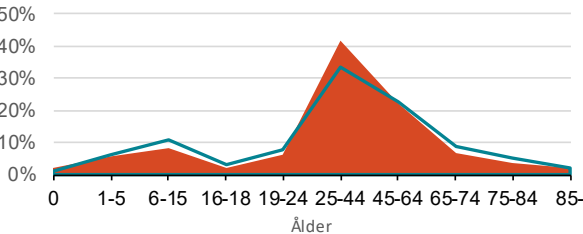
Diagrammen nedan visar bostadsstorlekar i Slätta damm 2018 samt upplåtelseform på basområdesnivå.

Skillnader i livsvillkor, levnadsvanor och hälsa

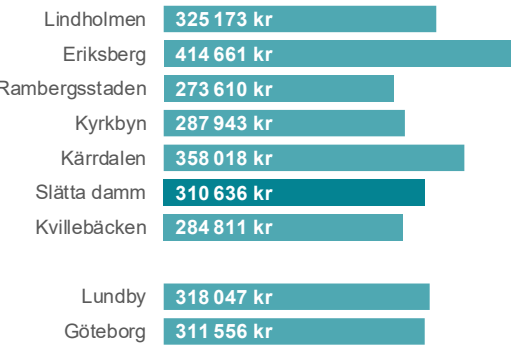
Åldersfördelning

Den röda ytan i diagrammet nedan visar Slätta damms befolkningsstruktur uttryckt i andel (%) av områdets befolkning i de olika åldersklasserna. Blå linje visar snittet för hela Göteborg. Slätta damms befolkningsmängd 2019 var 4 292 personer.

Inkomstfördelning

Diagrammet nedan visar hur medelinkomsten skiljer sig mellan stadsdelens olika primärområden samt snittet för Lundby och Göteborg som helhet. Medelinkomsten i Slätta damm 2018 var 310 636 kr.

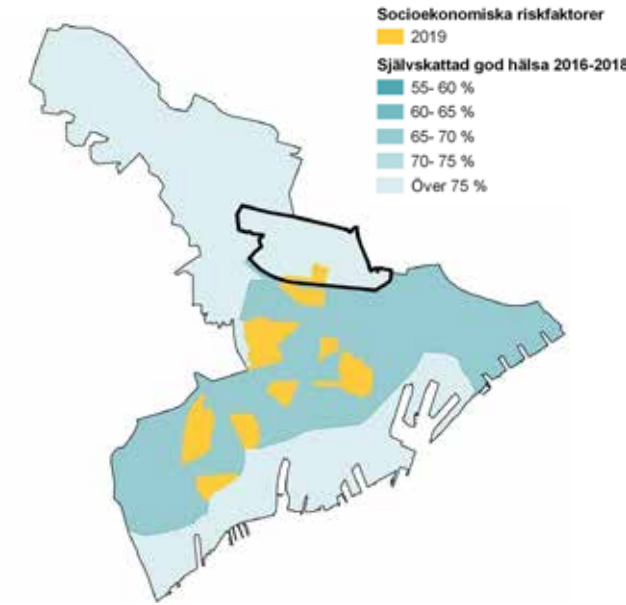
Området Slätta Damm

Slätta Damm, som till ytan är Lundbys minsta primärområde, avgränsas av Björlandavägen i söder, Toleredsgratan i väster, Hisingsparken i norr och Tuvevägen i öster. Själva dammen Slätta Damm som ligger en bit upp i Hisingsparken i S A Hedlunds park är populär att promenera runt. I närheten av torget finns en av Hisingsparkens större entréer och områdets idrottsplats, Slättadammens idrottsplats, som både är viktiga platser för både boende i närområdet och i stadsdelen som helhet. Hisingsparken har besökare från hela Göteborg och används även som utflyktsmål av många förskolor i området.

På 1940-talet gjordes en stadsplan med den nya Björlandavägen som huvudgata. Björlandavägen upplevs som barriär med sina få övergångar och mängd trafik. Området har god kollektivtrafikförsörjning, där främst stombuss 25 står för kopplingar till centrala Hisingen och innerstan. Även buss 31 fyller en viktig funktion som binder samman stadsdelen med både Ekestrågratan och Lindholmen.

Socioekonomi och upplevd hälsa

Kartan nedan visar de basområden i Lundby där flera socioekonomiska riskfaktorer sammanfaller samt var boende skattar sin hälsa som god.

En sammanhållen stadsdel

Göteborg ska vara en jämlik stad. Det är målet med det jämlikhetsarbete som pågått i flera år. Målet fokuserar på att öka jämlikheten i Göteborg genom att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet, ålder eller sexuell läggning. I en stad där skillnader i livsvillkor och hälsa är små är människor friskare, mer delaktiga och känner större tillit till varandra. I grunden handlar det om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa. En jämlik stad innebär inte att alla är lika men det innebär att alla har lika värde och likvärdiga förutsättningar. Att arbeta för jämlikhet är reglerat i vår lagstiftning inom flera områden.

Lundby stadsdelsnämndförvaltning har sedan många år ett aktivt arbete för att öka jämlikheten i livsvillkor, levnadsvanor och hälsa samt skapa en sammanhållen stadsdel. Skillnaderna mellan olika grupper och geografiska områden är dock fortsatt stora i Lundby och ökar i vissa fall. Inkomsternas fördelning är en av de viktigaste bestämningsfaktorerna för skillnader i hälsa och hushållets ekonomiska förhållanden har även en stor inverkan på barns hälsa. Vissa grupper är också särskilt utsatta för ohälsa och dessa grupper finns givetvis i alla primärområden. I Lundbys tre mellanområden ser vi tydligt hur hälsostatistiken och den socioekonomiska statistiken följer samma mönster:

- Norra älvstranden har bättre hälsoutfall och högre socioekonomi
- Kärrdalen/Slätta damm ligger i mitten både för hälsa och socioekonomi
- Centrala Lundby har sämst hälsoutfall och störst risk för socioekonomisk utsatthet

I Slätta Damm är fler än hälften av hushållen ensamhushåll. Endast 16 % av hushållen är barnhushåll. Det bor en högre andel barn under fem år i området men färre äldre barn. Slätta Damm har en relativt hög andel vuxna i åldern 25 - 40 år.

Mellanområdet Kärrdalen/Slätta Damm ligger i mitten för både hälsa och socioekonomi som helhet men inom Slätta Damm finns skillnader. Som kartan visar ligger ett av basområdena med flera socioekonomiska riskfaktorer i Slätta Damm. Barnfattigdomen är mycket högre än i Kärrdalen och ligger nära snittet i Lundby på 12 %. Medelinkomsten ligger nära snittet i Lundby. Förvävsfrekvensen är hög och skillnaderna mellan kvinnor och män är små. Andelen av befolkningen med hög utbildningsnivå är lägre än snittet i Lundby.

Endast 4 % av den vuxna befolkningen i Kärrdalen/Slätta Damm upplever att de har en dålig hälsa vilket är den lägsta andelen i Göteborg. Även andelen som uppger att de har nedsatt psykiskt välbefinnande är låg.

Nedan lyfter vi fram fyra dialoger som gjorts med lundbybor och lundbyverksamma om Slätta Damm.

Trygghets-
vandring Slätta
Damm 2017

Hembesök
80-åringar
2016

Trygg i
Lundby
2015

Var och varför känner du dig otrygg?

I september 2017 anordnades en trygghetsvandring i Slätta Damm med fokus på trafiksituationen i området. Trygghetsvandringen utformades efter inkomna synpunkter, olycksstatistik samt i dialog med öppna förskolan och den lokala hyresgästföreningen. tio medborgare från området varav fem män och fyra kvinnor samt representanter från SDF Lundby, Park- och Naturförvaltningen, Trafikkontoret, Hisingspolisen och Stena fastigheter deltog.

Flera platser pekades ut som otrygga ur trafiksynpunkt. Både vid rondellen Wieselgrensgatan/Björlandavägen och längs Arvid Lindmansgatan lyftes problem med fortkörning och mopeder fram. Önskemål om fysiska hastighetsbegränsande åtgärder framfördes. Även rondellen vid Swedenborgsgatan upplevs som otrygg till följd av högt trafikflöde och höga hastigheter. Längs Björlandavägen önskas flera parkbänkar att sitta på. Bättre skötsel av buskar och gräsklippning skulle öka tryggheten längs vägen. Samtliga synpunkter från trygghetsvandringen har skickats till respektive ansvarig förvaltning för vidare utredning kring eventuella åtgärder.

Bland de som fick besök 2016 kände många sig trygga, men majoriteten uppgav att de inte går ut när det är mörkt. En stor fråga och oro var boendet. Många trivs i sitt boende idag men har inga marginaler om något skulle hända. Det kan handla om att de inte skulle orka eller ha råd att flytta eller att de inte har någon som hjälper dem. På hembesöken i Slätta Damm 2016 lyftes promenadstråken (runt idrottsplan, dammen och caféet) som viktiga. Alla kände sig trygga i sitt område, detta trots att det under samtalet kom upp att det hade varit överfall, rån och skottlossningar runt Bjurslätts torg. Många hade bott i området större delen av sina liv och trivdes i allmänhet bra.

Ordmolnet är de svar som rör Slätta Damm. Ju fler gånger ett ord nämnts desto större blir det i ordmolnet.

Behovsanalys

Underlag för denna behovsanalys är Lundbys lokala kunskapsbas och SKA/BKA-analyser från området.
OBS: ett primärområde är en stor geografisk enhet och analysen är långt ifrån heltäckande. En prioritering bland behoven har resulterat i åtgärdsförslagen på s. 20-21. Mer om matriserna för social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys hittar du på Göteborgs stads hemsida.

Byggnad och plats

Närmiljö

Stadsdel

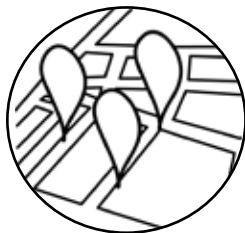
Stad

Region

Sammanhållen stad	» - Att student- och ungdomsbostäder tillförs i området.	» - Att mentala och sociala barriärer mellan områden minskar, till exempel. genom fortsatt positiv samverkan mellan SDF och Stena fastigheter.	» - Att Björlandavägens barriäreffekt minskas. - Kopplingarna till Tuve genom Hisingsparken kan bli ännu bättre för att stärka sambanden mellan stadsdelarna.	» - Kopplingen till Tuve via Tuvevägen kan stärkas, till exempel via förtätning längs stråket - Att utflyktsparken kan fungera som en överbyggande och hälsofrämjande arena mellan stadsdelar.	»
Samspel	» - Att caféet i S A Hedlunds park utvecklas och behålls och som populär mötesplats vid dammen. - Fler lekplatser behövs.	» - Att Slätta Damms idrottsplats ger fortsatt bra förutsättningar för föreningslivet. - Att stärka S A Hedlunds park och erbjuda aktiviteter även vintertid, till exempel skridskoåkning på dammen, grillplatser etcetera. - Upprustning av Bjurslätts torg.	» - Stärkta möjligheter för fritidsaktiviteter för unga. - Det behövs fler arrangemang där människor möts. - Att de mindre grönytor som används av exempelvis förskolegrupper behålls. - Att Bjurslättstorg och idrottsplatsen stärks som viktiga mötesplatser i området.	»	»
Vardagsliv	» - Att enkelt avhjälpta hinder i befintligt bostadsbestånd undanröjs i samverkan med bostadsbolagen, få flerbostadshus har hiss och många äldre bor här. - Fler parkbänkar önskas längs med Björlandavägen.	» - Att Bjurslätts torg fortsätter att tillhandahålla service och utvecklas efter dagens förutsättningar, det är en viktig mötesplats. - Att tillgången till service i Hildedal stärks. - Säkra att Hisingsparken utgör en god miljö för förskolebarn då många förskolor i området använder Hisingsparken som kompensatorisk grönyta.	» - Stärkt kulturutbud. - Stärkt service på Bjurslätts torg, många önskar till exempel bankomat, större matbutik, tandläkare och café. - Ökat befolkningsunderlag genom nybyggnation för att stärka befintlig service.	»	»
Identitet	» - Att Bjurslätts torgs 50-tals karaktär värnas, här finns till exempel Göteborgs första höghus med nio våningar.	» - Att nybyggnation tar hänsyn till befintlig bebyggelse och utveckling sker varsamt.	» - Tillgängligheten till Slätta Damm och Hisingsparken kan stärkas genom utökad skyltning, upprustade entréer och genom att lyfta fram historiken kring S A Hedlunds park.	» - Att de historiska vägarna Tuvevägen och Wieselgrensgatan (vars tidigare sträckning fortsätter i Sockenvägen) tas tillvara i framtida utveckling av området. - Att Hisingsparken blir ett tydligare utflyktsmål för hela staden.	»
Hälsa och säkerhet	» - Att korsningen Wieselgrensgatan/Björlandavägen blir mer trafiksäker. - Att tryggheten kring busshållplatserna stärks. - Att trafiksäkerheten kring övergångsställen vid Björlandavägen stärks.	» - Att den upplevda tryggheten och trafiksäkerheten kring Arvid Lindmansgatan och Karl Staafsgatan stärks	» - Fler övergångsställen över Björlandavägen. - Stärkt upplevd trygghet på flera sätt, många lyfter till exempel buskörning med mopedåkning, hundar och trafik som orsaker till otrygghet.	»	»

Fyra verktyg för en sammanhållen stadsdel

Säkerställa vardagslivets funktioner

Att i planeringen få med det som behövs för fungerande vardagsliv och sociala möten: offentlig och privat service, goda resmöjligheter, mötesplatser och kulturliv, rekreationsytor m.m.

I Lundbys snabba expansion är det av yttersta vikt att göra plats för service för alla åldrar så som förskolor, skolor, äldreboenden, familjecentraler, bibliotek, bostäder med särskild service, daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar med mera. SDN Lundby utgår ifrån att stadens nyckeltal är 0,5 barn per hushåll och att antalet förskole- och skolplatser planeras enligt denna i detaljplaner. Barn behöver tillräckliga ytor i naturliga miljöer för sin läroplansreglerade utevistelse. Även äldreboenden behöver närhet till grönområden. I tät stad behövs kompromisser och samnyttjande, men med alltför många människor på samma ytor riskerar vi trängsel och hårt slitage. Därför behöver platser för kommunal service öronmärkas mycket tidigt i planprocesser. Varje plats behöver studeras noga i tidigt skede så att rimliga kompromisser kan göras, i god dialog med berörd verksamhet för att inhämta nödvändig kunskap utifrån brukarnas och verksamhetens behov.

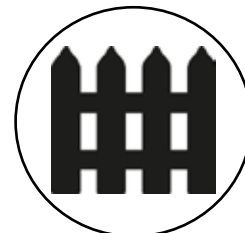
Att säkra vardagslivets funktioner handlar mycket om att skapa förutsättningar för ökad jämställdhet och

jämlikhet. Även om människor har olika erfarenhetsvärldar och normer utifrån livsstil och kulturell tillhörighet, ska det vara lätt att tillgodose vardagslivets behov. Genom att sätta marginaliserade gruppers perspektiv i fokus kan vi främja mångfald och se till så att det till exempel inte krävs bil eller hög inkomst för ett socialt deltagande i samhället. Människor har olika behov under olika perioder i livet. Vardagslivet ska fungera oavsett om du är 74 år, 5 år eller 17 år.

I Lundby ska det finnas plats för en variation av verksamheter och arbetsplatser, så som attraktiva kontor, lokaler att starta sitt första företag i och småskalig industri. Det ska vara lätt att ta sig till jobb och skola med gång, cykel och kollektivtrafik. En trygg och välfungerande kollektivtrafik är särskilt viktigt för ungdomar. Lundby ska ha ett rikt kulturutbud, ett starkt civilsamhälle och föreningsliv. Därför ska vi ta vara på befintliga lokaler och mötesplatser och skapa möjligheter för nya.

Upplevelser av otrygghet och främlingsfientlighet växer i distanserade relationer, vilket leder till att fördomar

kan fortsätta växa. För att kontakter mellan olika grupper av människor ska kunna uppstå måste det finnas konkreta fysiska förutsättningar för att möta "den andre" i vardagen. Därför behöver vi stärka befintliga, och skapa nya, "neutrala arenor", där vi kan se varandra och bli sedda på lika villkor. Neutrala arenor kan bestå av tillgängliga, ickekommersiella och inbjudande offentliga rum som parker och torg, bytespunkter i kollektivtrafiken m.m. Att säkra bra mikroklimat så som sol och lä är viktigt ur både folkhälsoperspektiv och för stadsrummens attraktivitet. En blandad stad med offentliga platser och gator som används olika tider på dygnet bidrar till befolkade och trygga stadsrum. I den täta staden krävs grönska och goda rekreationsytor, både vackra och tillrättalagda parker och platser för spontanidrott, men också i form av lite vildare natur där det går att bygga kojor och klättra i träd.

Minska barriäreffekter

Att minska fysiska, sociala och mentala barriärer mellan områden och uppmuntra nya rörelsemönster

Lundby präglas av stora barriärer som är svåra att överbrygga på kort sikt. Barriärer kan både vara fysiska (motorleder, järnväg, höjdskillnader, vattendrag), sociala (grupptillhörighet efter upplåtelseform, bostadspris eller bostadstyp, socioekonomiska förutsättningar med mera) eller mentala (föreställningar om olika områden, rädslor och fördomar, ödslighet och gångavstånd som upplevs långa) – och dessa sammanfaller ofta med varandra vilket kan göra områden extra sårbara.

Ett totalt överbryggande av stora fysiska barriärer kan ske genom att en järnvägssträcka förläggs i tunnel, en motorled överdäckas eller en ny kollektivtrafiksträckning tillkommer, men eftersom sådana omfattande åtgärder görs sällan och ofta kräver statlig finansiering, är det mer fruktbart att tala om ett *minskande av barriäreffekter*, då detta kan göras på flera sätt. I första hand handlar det om att minimera hinder för gående och cyklister. Exempel på åtgärder är att sänka den tillåtna hastigheten för biltrafiken, tillföra belysning i mörka grönområden, bygga gång- och cykelbroar, att blanda upplåtelse-

former på stadsdels- eller kvartersnivå eller att stärka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning till exempel vid hållplatser.

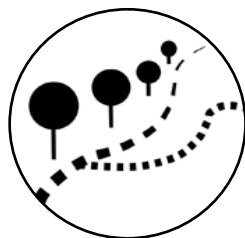
Viktigt att komma ihåg är att vad som upplevs som barriärer är olika för barn och vuxna. Fysiska barriärer är svåra att helt undvika i en stad, men det är bättre att de finns i utkanterna av områden än att de bryter kontinuiteten inom stadsdelar. När vi bygger bostäder i nuvarande handelsområden eller på älvnära verksamhetsytor måste vi ta gemensamt ansvar för detta.

Fysiska åtgärder kan i bästa fall minska sociala och mentala barriärer - vi kan åtminstone se till att inte ytterligare spä på dem som redan finns. Nya stora byggnader kan till exempel bli nya fysiska barriärer. Att aktivt arbeta med att bryta segregationens sociala och mentala barriärer är ett långsiktigt och komplext arbete som kräver en utökad analys gjord i samverkan. Att komplettera områden med de upplåtelseformer som saknas är en sak, men människors förutsättningar att bosätta sig i olika stadsdelar påverkas av fler faktorer så som

bostadspriser, hyresnivåer, kulturell identitet och grannskapseffekter etcetera. Här kan kommunikation och marknadsföring av nya bostadsområden vara en pusselbit. Att arbeta med platsbyggande och med levande och interaktiva byggarbetsplatser kan vara andra sätt.

Bild: Björlandavägen har stora trafikmängder och utgör en barriär, på grund av ett spårvägsreservat längs sträckan är sektionen mycket bred vilket mentalt kan bidra till höga hastigheter

Stärka och utveckla stråk

Att främja levande och intressanta gaturum och grönstråk och låta dem bilda ett sammanhängande nätverk

Urbansociologen Jane Jacobs menar att gatorna och dess trottoarer är stadens mest vitala organ, "livet mellan husen" har fått allt mer uppmärksamhet via Jan Gehls arkitektur och forskning. Space syntaxanalyser används allt oftare för att studera hur välintegrerade gator är i det omgivande gatunätet. I Lundbys expansion är det av högsta vikt att vi främjar levande och intressanta gator, låter dessa bilda ett så sammanhängande nätverk som möjligt och att vi använder parker, torg och offentliga byggnader som delar i detta nätverk för att öka och knyta samman stadsvävens mångsidighet.

Jämfört med verktyget *Minska barriäreffekter*, som handlar mer om att uppmuntra nya rörelsemönster, handlar detta verktyg mer om att stärka befintliga stråk, att låta nybyggnation koppla an och utveckla dem för att stötta de viktigaste stråken, de som kanske redan används mest av praktiska anledningar eller som har störst potential att satsa på. Fokus ska ligga på den gående och cyklande människans behov. Gestaltning och programmering av grönstråk, att skapa lekbara stråk för

barn, att upprätthålla vackra siktlinjer i staden samt att skapa korta kvarter som varierar i sitt visuella uttryck och där det är tätt mellan tvärgator och hörn, är också medel för att stärka och utveckla stråk.

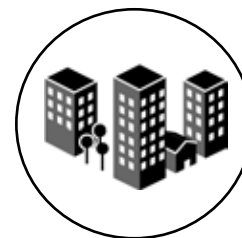
Stråk kan även stärkas genom att tillföra målpunkter i redan goda lägen eller utvecklas genom att *skapa* lägen med klok strukturell planering. När stora delar av Lundby ska upplevas som en del av stadskärnan behövs riktigt bärkraftiga lägen för handel, restauranger, caféer, kontor och kulturverksamhet som kan skapa ett långsiktigt levande stads- och gatuliv. Det är mycket viktigt att det finns lokaler med hyresnivåer rimliga för nystartade företag och för verksamheter som är mindre köpstarka, för att skapa ett utbud med mångfald som tilltalar och bjuder in människor från hela staden.

Att möjliggöra verksamheter i bottenplan skapar flexibilitet inför framtiden, men i nuläget kan många verksamheter ha svårt att gå runt i lägen där få människor passerar. En annan risk är att nyöppnade verksamheter kan slå ut befintliga lokala torg som utgör vik-

tiga servicepunkter för människor. Att studera de stråk och nätverk som omger ett planområde är därför viktigt. Det är avgörande att de nya kopplingarna över älven länkas ihop med befintliga stråk i ett större omland på ett bra sätt, så att Älvstaden blir en sammanlänkande del av Hisingen.

Bild: Gångvägen till dammen i S A Hedlunds park är ett populärt rekreativt stråk och en av Hisingsparkens entréer

Väva samman gammalt och nytt

Att med omsorg och finess foga in nybyggnation i befintlig bebyggelse och spara äldre fastigheter för mångfald

Stadslandskap och byggnader bär på både individuella och kollektiva minnen, så som husen vi växt upp i, skolorna vi gått i, minneslokalen efter Backabranden, de sista båtvarven, etcetera. I staden måste det finnas inslag av såväl gammalt som nytt för att skapa tidsdjup och berättelser. Lundby som en del av Hisingen har en särskild historia av betydelse för Göteborg att värna om när miljöer snabbt förändras.

En blandning av hus som varierar i ålder och skick skapar förutsättningar för en socialt blandad stad då det kan medföra varierade pris- och hyresnivåer i utbudet av bostäder och verksamhetslokaler, vilket stöttar mångfald. Stadsmiljöer helt bestående av nya byggnader kan upplevas lite som "kulisser" och behöver i allmänhet några år innan de blir väl fungerande grannskap. Om befintliga fastigheter finns kvar kan existerande sociala nätverk ge grund för livet i de nybyggda kvarteren.

När utveckling sker måste det specifika i ett område tas tillvara, så som karaktäristiska visuella uttryck, medborgarinitiativ och småskaliga

och känsliga verksamheter. Detta för att värna det unika, det kulturhistoriska och det meningsskapande i staden. Vid nybyggnation är det viktigt att sträva mot variation i gestaltningen med utgångspunkt i platsens unika kvaliteter, för att undvika likriktning.

Lokalisering, och flytt, av verksamheter till nyetablarade områden riskerar att utarma lokala torg i stadsdelen och på Hisingen, och en helhetsanalys med omsorg om befintliga mötesplatser behövs. Något annat att följa och studera är den komplexa dynamik som omger gentrifieringsprocesser. Gentrifiering är ingen naturlig och oundviklig process, utan är beroende av de beslut som fattas. Gentrifiering kan medföra upprustning av områden, men innebär ofta hyreshöjningar med en utträngningseffekt för människor och verksamheter.

När nybyggnation görs kloss an befintlig bebyggelse ska alla möjligheter till att skapa gemensamma gaturum tas tillvara. Detta kan göras genom att den nya fasadens portar och entréer placeras så att de på ett fint sätt relaterar till de befintliga på andra

sidan gatan. På så sätt kan vi undvika att bygga "introverta" områden och kvarter, som inte relaterar till, eller i värsta fall skapar barriärer mot, sin omgivning. Gemensamma rum kan också skapas genom att utforma bostadsnära parker så att de blir inbjudande för fler än de allra närmast boende, genom att till exempel tillföra sittmöbler, lekutrustning eller lägga till effektbelysning. Utöver att detta kan öka chanserna till möten mellan grannar kan det även stärka den upplevda tryggheten och göra att nybyggnation tillför kvaliteter även till befintliga boendemiljöer i närområdet.

Byggarbetsplatser kan omges av problematik som upplevd otrygghet, stölder och trafikstörningar. Samverkan kring detta behövs då stora delar av stadsdelen kommer att byggas ut samtidigt under de kommande åren.

Åtgärdsförslag

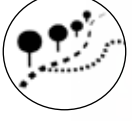
Här anges SDN Lundbys prioriterade åtgärdsförslag för Slätta Damm och var det är viktigast att använda verktygen *Säkerställa vardagslivets funktioner*, *Minska barriäreffekter*, *Stärka och utveckla stråk* och *Väva samman gammalt och nytt*. Genomförande är omöjligt utan samverkan - tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i!

NU = Senast årsskiftet 2021/2022
SNART = före 2025
SEN = i framtiden, sikte på 2035

Symbolförklaring

-

Säkerställa vardagslivets funktioner
-

Minska barriäreffekter
-

Stärka och utveckla stråk
-

Väva samman gammalt och nytt

Bjurslätts torg
Bjurslätts torg är en viktig servicepunkt och mötesplats, och ett lokalt torg med utvecklingspotential.
NU: Se över möjligheter för utveckling i samverkan med Bostadsbolaget och Park- och Naturförvaltningen.
SNART: Stärka torget genom upprustningsåtgärder i samverkan med flera aktörer.
SEN: Stärk kundunderlaget genom planerade bostäder vid Fyrklöversgatan, Klövervallsgatan och möjligen genom ytterligare förtätning i torgets närområde.

Barns fysiska miljö
I Slätta Damm finns gott om friytor för barn, som ska värnas även i framtiden. Slätta Damms idrottsplats är en viktig mötesplats för unga.
NU: Vid planering av ny förskola vid Slätta Dammsgatan ska tillräckligt stor förskolegård säkras, som kan användas av alla och som bidrar till stärkt entré till S A Hedlunds park.
SNART: Värna friytor som är välanvända av barn och unga vid planering av förtätning.

S A Hedlundspark och Hisingsparken
S A Hedlunds park som ingår i Hisingsparken är döpt efter riksdagsmannen Sven Adolf Hedlund och anlades 1860. Det är populärt att promenera runt dammen och vistas här och platsen kan stärkas på olika sätt.
NU: Se till att belysning fungerar och skötsel utförs.
SNART: Tydliggör entréen till parken (se även Barns fysiska miljö) och skyltning till caféet, utflyktslekplatsen och vidare till Tuve. Stärk möjligheterna till aktiviteter även vintertid, till exempel skridskoåkning på dammen, grillplatser etcetera.

En sammanhållen stadsdel
- tillsammans gör vi det möjligt

Trygga och tillgängliga bostäder för äldre
I Slätta Damm bor många äldre personer. Fastighetskontoret har inventerat tillgängligheten i befintligt bostadsbestånd, vilket är ett underlag för möjliga förbättringar. Stor del av de inventerade hyresrätterna i Slätta Damm saknar hiss.
NU: Identifiera var undanröjande av enkelt avhjälpna hinder och mindre åtgärder skulle ge störst effekt för att skapa nytta för flera, samverka med fastighetsägare.
SNART: Utred förutsättningarna för att omvandla befintligt bostadsbestånd till trygghetsbostäder, verka för trygghetsboende i nybyggnation och öka tillgängligheten till och på viktiga platser i utomhusmiljön.

*Det här är **Lundbys lokala utvecklingsprogram**, fastställt av stadsdelsnämnden att gälla från år 2020 och som medskick till nya nämnder 2021. Tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i, välkommen att ta del av våra verktyg och åtgärdsförslag!*

Se www.goteborg.se/luplundby för alla lokala utvecklingsprogram.

Har du frågor? Tveka inte att kontakta våra utvecklingsledare stadsutveckling:

Isabella Anderson: isabella.anderson@socialhisingen.goteborg.se 031 - 366 77 11

Joanna Fehler: joanna.fehler@socialhisingen.goteborg.se 031 - 366 99 69